

İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, 1086 sayılı Hukuk usulü muhakemeleri Kanununun 494 : 499 ncu maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/75)

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

1086 sayılı H. U. M. K. nunun 494, 495, 496, 497, 498 ve 499 ncu maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair tarafımdan hazırlanan kanun teklifi gerekçesiyle birlikte takdim kılınmıştır.

Gereğine müsaadelerinizi saygı ile rica ederim.

2 . 1 . 1962
İzmir Milletvekili
Mustafa Uyar

1086 sayılı H. U. M. K. nunun 494, 495, 496, 497, 498 ve 499 ncu maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi

GEREKÇE

H. U. M. K. nunun yedinci babının ikinci faslında 494 - 499 ncu maddelerde boşanma işlerinde sulh teşebbüsünden bahsedilmektedir. Bu maddeler hükümleri, boşanma veya ayrılık dâvasından evvel, tarafların barışma ihtimallerini derpiş etmek, mümkünse yuvanın yıkılmasını önlemek için kalemeye alınmıştır. Ancak tatbikatta, bu gayenin temininden ziyade, bu maddelerin lüzumsuzluğu tebellür etmiş ve adaletin geç tevziine sebeb olduğu anlaşılmıştır.

Bu maddeler, çok kere tatbik kabiliyetini kaybetmiş, bazan âmir hüküm, bazan da iptidai itiraz mahiyetinde itirazi bir hüküm olarak tatbik görmek suretiyle esasen lüzumsuzluğunu ve tatbik kabiliyetini kaybetmiş durumdadır. Ancak son zamanlarda yine iptidai itiraz olarak tatbik edilmektedir. Yüksek Temyiz Mahkemesinin de bu maddeler hakkında müstakar bir görüş birliğine varamamış olması, tatbikatta bunların lüzumsuzluğuna ayrıca bir delil sayılmaktadır.

Bu maddelerin lüzumsuzluğunu, kanaatimizçe yine bu maddeler kabul etmiş ve sulh teşebbüsünün faydasız kalacağı meczum ise sulh hâkimi dâvacıyı sulh teşebbüsünden istisna edebilir, denmiştir.

Esasen fiilî hiçbir faydası olmayan sulh teşebbüsünde bulunan kimse dahi tâyin edilen günde duruşmaya gelmediği takdirde teşebbüs akim kalmaktadır. Duruşmasına gitmek mecburiyetinde olduğum bir iş için beni dâva etmeye mecbur kılmanın hiçbir faydası yoktur.

Kaldı ki, dâvalının adresi malûm olmazda ilânen tebligat icabederse, bu ilânın boşanma veya ayrılık dâvası ile birlikte yapılabileceğini de yine bu maddeler kabul etmiştir.

Sulh teşebbüsünün tatbikattaki tatbik şekli (iki taraf da geldiği takdirde) gizli olarak sulh hâkimi tarafından, taraflara aile birliğinin önemini anlatmak ve boşanmaya gitmemelerini ve barışmalarını temin etmektir. Halbuki bu husus her sebebe müstenit boşanma dâvalarında esasen boşanma hâkimleri tarafından yerine getirilmektedir.

Asrımızın en kıymetli hazinelerinden birisi de zaman ve sürattir. Adalet tevziinde de süratin önemi inkâr edilemez. Bu açıklık ve hakikat karşısında, tatbikatta adalet tevziine ve aile hukukuna en küçük bir faydası olmayan H. U. M. K. nunun 494, 495, 496, 497, 498 ve 499 ncu maddelerinin yürürlükten kaldırılması kaçınılmaz bir zaruret olarak kendisini göstermektedir.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No : 2/75
Karar No : 66

11 . 4 . 1963

Yüksek Başkanlığa

İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 494, 499 ncu maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi, Hükümet temsilcisinin iştirakiyle, komisyonumuzda tetkik ve müzakere olundu :

Teklifin gerekçesinde de belirtildiği üzere, yürürlükten kaldırılması istenen Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 494, 499 ncu maddeleri, boşanmalarda sulh teşebbüsünden bahsetmektedir.

Bu maddeler hükümleri, tatbikatta muhtelif istikametler göstermiş ve taraflara fayda yerine külfet tahmil eder hale gelmiştir.

Esasen bu maddelerin istihdaf ettiği gaye, boşanma hâkimi tarafından yapılmakta olduğundan, tamamen lüzumsuz hale gelmiştir.

Bütün bu sebeplerle, teklif aynen kabul edilmiştir. Ancak; (Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 187 nci maddesi boşanma dâvalarında iptidai itirazdan bahsetmekte olup, 6 nci bendinde sulh teşebbüsü zikredilmekte olduğundan; bu bendin de kalkması tabii görüldüğünden, yürürlükten kaldırılan maddeler arasına, 187/6 nci madde de ilâve edilmiştir.)

Böylece teklif; Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 187/6 nci madde ve bendinin de ilâvesi suretiyle kabul edilmiştir.

Aynı şekilde teklifteki kanun başlığı da değiştirilerek kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu

Başkanı

Denizli

H. Oral

İstanbul

İ. H. Tekinel

İmzada bulunmadı

Başkanvekili

Erzurum

N. Diler

Kayseri

A. Aras

Sözcü

Giresun

A. Cüceoğlu

Kayseri

M. Göker

Kâtip

İzmir

M. Uyar

Maras

H. Fehmi Evliya

Siirt

C. Aydın

İZMİR MİLLETVEKİLİ MUSTAFA UYAR'IN
TEKLİFİ

1086 sayılı H. U. M. K. nunun 494, 495, 496, 497, 498 ve 499 ncu maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi

MADDE 1. — H. U. M. K. nunun 494, 495, 496, 497, 498 ve 499 ncu maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 494, 495, 496, 497, 498, 499 ve 187/6 ncu maddelerinin yürürlükten kaldırılmasına dair Kanun

MADDE 1. — Hukuk usulü muhakemeleri Kanununun 494, 495, 496, 497, 498, 499 ve 187/6 ncu maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.